

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců Mgr. Daniely Zemanové, JUDr. Barbary Pořízkové, JUDr. Michala Mazance a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobkyně: I. D.**, zastoupené JUDr. Martou Ježdíkovou, advokátkou se sídlem Valdštejská 381/6, Liberec 2, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 11. 2007, č. j. OAM-1-591/VL-07-BE01-2007, ve věci mezinárodní ochrany, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 9. 6. 2009, č. j. 58 Az 34/2007 - 113,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni stěžovatelky, JUDr. Martě Ježdíkové, advokátce se sídlem Valdštejská 381/6, Liberec 2, **se přiznává** odměna za poskytnutou právní službu ve výši 4800 Kč. Tato částka bude uhrazena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností napadá v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 9. 11. 2007, č. j. OAM - 1 - 591/VL-07-BE01-2007, jímž jí nebyla dle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), udělena mezinárodní ochrana.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany (dříve ve věci azylu), Nejvyšší správní soud se ve smyslu ust. § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS.

Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Ve včas podané kasační stížnosti napadla stěžovatelka shora uvedený rozsudek krajského soudu z důvodu obsaženého v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že „... soukromý a rodinný život není důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.“ Stěžovatelka je přesvědčena, že rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, z nichž krajský soud vyvozuje tento závěr, nedopadají na její konkrétní situaci. Její potřeba udělení doplňkové ochrany podle ust. § 14a zákona o azylu totiž není dána úzce soukromými a rodinnými zájmy. Stěžovatelka uvádí, že žije s osobou stejného pohlaví v trvalém svazku a z existence tohoto soužití je možno dovodit, že patří k určité sociální skupině, která má poněkud jiné postavení než většinová společnost. Podle stěžovatelky není v této souvislosti podstatné to, co rovněž cituje krajský soud ve svém rozsudku na str. 13, totiž, že stěžovatelka v pohovoru ze dne 11. 10. 2007 nedokázala jednoznačně odpovědět, zda je heterosexuální osobou či lesbičkou a že o tom nikdy nepřemýšlela. K tíži stěžovatelky by podle jejího názoru nemělo být hodnoceno ani to, že vyjádřila ochotu pobývat v Bělorusku v rámci návštěv její rodiny. Stěžovatelka je přesvědčena, že v každém případě má jiné sociální postavení než je běžné, přičemž orgány země jejího původu nepřijímají takové osoby kladně, i když ani v Bělorusku není homosexualita trestná. Stěžovatelka zastává názor, že její situaci nelze zahrnout pouze pod úzký pojem „soukromý a rodinný život“, ale že jde o problematiku obecnější, a že tedy její vycestování může být v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Zároveň je přesvědčena

o tom, že ji v Bělorusku může čekat přinejmenším ponižující zacházení. Na základě výše uvedeného navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Po zvážení obsahu kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že ji nelze považovat ve smyslu ust. § 104a s. ř. s. za přijatelnou, tj. za podstatně přesahující vlastní zájmy stěžovatelky.

Vzhledem ke skutečnosti, že krajský soud v kasační stížnosti napadeném rozhodnutí plně vyhověl požadavku řádného a vyčerpávajícího odůvodnění rozhodnutí, které bylo jeho předchozím rozhodnutí ze dne 14. 8. 2008, č. j. 58 Az 34/2007 - 46, vytýkáno a bylo proto ke kasační stížnosti stěžovatelky zrušeno rozsudkem zdejšího soudu ze dne 28. 4. 2009, č. j. 9 Azs 11/2009 - 99, pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., přistoupil zdejší soud k vlastnímu posouzení kasační stížnosti.

Protože podaná kasační stížnost obsahuje spíše než konkrétní námitky vyjádření obecného nesouhlasu stěžovatelky s napadeným rozhodnutím krajského soudu, považuje Nejvyšší správní soud za nezbytné uvést následující.

Jednou ze zvláštních náležitostí kasační stížnosti dle ust. § 106 odst. 1 s. ř. s. je i označení důvodů, pro něž stěžovatel napadá rozhodnutí krajského soudu - tzv. stížních bodů. Stížní bod musí zpravidla zahrnovat jak skutkové, tak právní důvody, pro něž stěžovatel považuje rozhodnutí soudu za nezákonné. Důvody uvedené v ust. § 103 odst. 1 s. ř. s. jsou však jen obecnými kategoriemi, které musí stěžovatel v kasační stížnosti naplnit konkrétním a jedinečným obsahem, tedy vylíčit, k jakým konkrétním vadám došlo podle jeho názoru v řízení před správním orgánem či před soudem, jakými blíže určenými vadami trpí podle něj rozhodnutí soudu, v čem přesně spatřuje stěžovatel nesprávné posouzení právní otázky soudem apod. (srovnej usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 2. 2006, č. j. 1 Azs 9/2006 - 41, www.nssoud.cz, či rozsudek ze dne 23. 10. 2003, č. j. 2 Azs 9/2003 - 40, publikovaný pod č. 113/2004 Sb. NSS). Protože stěžovatelka některá svá nesouhlasná tvrzení blíže nekonkretizovala, Nejvyšší správní soud se těmito jejími tvrzeními nezabýval, příp. je vypořádal toliko v obecné rovině v souvislosti s ostatními námitkami stěžovatelky.

Zásadní stížní námitka se týká nesouhlasu stěžovatelky se závěrem krajského soudu, že „soukromý a rodinný život není důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.“

Výše uvedený nesouhlas se týká problematiky soukromého a rodinného života, která tak, jak ji pojímá stěžovatelka, souvisí s výkladem čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Úmluva“), k němuž se již dříve velice podrobně vyjádřil Nejvyšší správní soud, a to v rozsudku ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 - 65, www.nssoud.cz, v němž konstatoval, že *„jakékoli není pojem rodinného života Úmluvou definován, je vykládán poměrně extenzivně, vždy však s důrazem na fungující (reálný) rodinný život (srov. např. rozhodnutí*

Evropské komise pro lidská práva ze dne 15. 10. 1986 ve věci K. proti Spojenému království, stížnost č. 11468/85, dostupné na <http://ecbr.coe.int>.) Vztahem zakládajícím rodinný život je pak v první řadě vztah manželů v zákonném a skutečném manželství, což není stěžovatelský případ. Ten by případně mohl naplnit pojem soukromého života zahrnujícího do určité míry i širší aspekty života jednotlivce, včetně práva na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. 12. 1992 ve věci Niemietz proti Německu, stížnost č. 13710/88, <http://ecbr.coe.int>). Ovšem i kdyby v daném případě bylo vůbec možné hovořit o naplnění pojmu rodinného, resp. soukromého života, je třeba si uvědomit, že ustanovení čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi. Při stanovení rozsahu povinností státu je v tomto směru nutno zvážit okolnosti konkrétního případu (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 2. 1996 ve věci Gül proti Švýcarsku, stížnost č. 23218/94, <http://ecbr.coe.int>.) a v této souvislosti štrasburský soud bere v úvahu mimo jiné i případné extraterritoriální účinky čl. 8 Úmluvy, tedy otázku, do jaké míry je cizinci znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život v jeho zemi původu a do jaké míry je přijímající stát právě z tohoto důvodu povinen umožnit mu přenést si svůj rodinný, resp. soukromý život na jeho území, a případně, zda je mu za tímto účelem povinen také udělit doplňkovou ochranu. Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva přitom vyplývá, že podmínky pro spuštění extraterritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy jsou velmi přísné (srov. rozsudek ze dne 6. 2. 2001 ve věci Bensaid proti Spojenému království, stížnost č. 44599/98).“

Ostatně i Nejvyšší správní soud se ve svém rozsudku ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, www.nssoud.cz, vyjádřil v tom smyslu, že zásahem do soukromého a rodinného života, který si cizinec na území České republiky vytvořil, by v souvislosti s čl. 8 Úmluvy mohl být zpravidla pouze dlouhodobý zákaz pobytu, který by právě svou délkou mohl dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Výjimkou by pak mohl být pouze případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinné či osobní vazby byla již pouhá nutnost jeho vycestování. Otázku existence rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy je přitom dle Evropského soudu pro lidská práva třeba posuzovat s ohledem na stav v době, kdy zákaz pobytu nabyl právní moci (srov. např. rozsudky ze dne 26. 9. 1997 ve věci El Bādīja proti Francii, stížnost č. 25613/94, ze dne 13. 2. 2001 ve věci Ezzouhdi proti Francii, stížnost č. 47160/99, ze dne 31. 10. 2002 ve věci Yildiz proti Rakousku, stížnost č. 37295/97, ze dne 15. 7. 2003 ve věci Mokrani proti Francii, stížnost č. 52206/99, a ze dne 28. 6. 2007 ve věci Kaya proti Německu, stížnost č. 31753/02; vše dostupné na <http://echr.coe.int>).

S ohledem na shora citované proto nelze souhlasit se závěrem krajského soudu, který konstatoval, že soukromý a rodinný život není důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle ust. § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Přes tento dílčí nesprávný závěr, který je třeba ve světle výše uvedeného korigovat, je však ve výsledku, tedy pokud jde o výrok, rozhodnutí krajského soudu věcně správné, neboť v dalším opřel krajský soud své závěry o relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, konkrétní a podložené skutečnosti týkající se stěžovatelky, jež byly zjištěny v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany, a tyto logicky a dostatečně zdůvodnil, přičemž dospěl ke stejnému závěru jako správní orgán, tj. že stěžovatelka nespĺňuje podmínky pro udělení

mezinárodní ochrany, a to ani ve formě azylu, ani doplňkové ochrany (podle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu).

Ačkoliv Nejvyšší správní soud shledal výše uvedený závěr krajského soudu nesprávným, nerozhodl o zrušení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení, neboť další postup krajského soudu by spočíval jen v tom, že by vydal nový rozsudek se shodným výrokem a pouze částečně jiným odůvodněním. Důvodnost kasační stížnosti by pak fakticky spočívala v tom, že by část odůvodnění rozsudku krajského soudu byla nahrazena závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu; srov. například rozsudek Nejvyššího správního ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 23/2005 - 93, publikovaný pod č. 781/2006 Sb. NSS, rozsudek téhož soudu ze dne 19. 1. 2006, č. j. 2 Afs 100/2005 - 106, www.nssoud.cz, a v neposlední řadě také usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007 - 75, www.nssoud.cz, v jehož světle je třeba *mutatis mutandis* poznamenat, že důvody, na nichž stojí napadený rozsudek krajského soudu, jsou dostatečným podkladem pro jeho výrok a převažují nad důvody, které neobstály.

Pokud jde o námitku stěžovatelky týkající se tvrzené příslušnosti k „určité sociální skupině“, je třeba připomenout, že tato byla krajským soudem posuzována v souvislosti s neudělením mezinárodní ochrany ve formě azylu podle ust. § 12 písm. b) zákona o azylu. Významnými skutečnostmi pro úvahy krajského soudu byla zjištění vyplývající z informací o zemi původu, které si správní orgán obstaral (tj. Informace Člověka v tísni - společnosti při ČT, o.p.s., ze dne 5. 12. 2002, č. j. OAM-1654/2002; a Zpráva MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2006 ze dne 6. 3. 2007) a zejména pak vlastní tvrzení stěžovatelky, která uvedla v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany při pohovoru konaném dne 11. 10. 2007. Pro krajský soud pak bylo rozhodující především to, že stěžovatelka netvrdila, že by měla strach z pronásledování pro svoji sexuální orientaci ve smyslu ust. § 12 písm. b) zákona o azylu; naopak při pohovoru konaném dne 11. 10. 2007 uvedla, že ohledně styků s přítelkyní problémy v zemi původu neměla, čemuž koresponduje i skutečnost, že stěžovatelka vyjádřila ochotu pobývat v Bělorusku v rámci návštěv své rodiny, a také její výpověď učiněná při pohovoru konaném v řízení o první žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 12. 4. 2006. Ostatně o určujícím charakteru tvrzení žadatelů o udělení mezinárodní ochrany v průběhu správního řízení se Nejvyšší správní soud vyjádřil například v rozsudku ze dne 26. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004 - 47, www.nssoud.cz. Krajský soud neopomněl v této souvislosti rovněž zdůraznit, že z výše citovaných zpráv sice vyplývá, že se v zemi původu stěžovatelky udržuje obecný názor o škodlivosti homosexuality a s tím související homofonie, avšak z toho nelze usuzovat na systematickou diskriminaci homosexuálů či jejich otevřené pronásledování. V návaznosti na výše uvedené pak krajský soud dospěl k závěru, že správní orgán postupoval správně, když stěžovatelce tuto formu ochrany neudělil.

Jak je patrné, výše uvedené důvody byly zásadní pro závěr krajského soudu o nedůvodnosti žalobní námitky stěžovatelky. Skutečnost, že stěžovatelka v pohovoru konaném dne 11. 10. 2007 nedokázala jednoznačně odpovědět, zda je heterosexuální

osobou či lesbičkou, pak krajský soud uvedl již jen nad rámec shora předestřených důvodů a toliko k dokreslení vlastní situace stěžovatelky a nebyla proto podstatná pro vlastní závěr krajského soudu o nedůvodnosti její žalobní námítky.

S takovými závěry krajského soudu se ztotožňuje i Nejvyšší správní soud. Ačkoliv může stěžovatelka cítit svou situaci jako tíživou a bezvýhodnou, je třeba poznamenat, že jakkoli je smyslem práva azylu poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávním, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46, www.nssoud.cz).

Na pozadí výše uvedeného má proto Nejvyšší správní soud za to, že příkoří, na němž v daném případě založila stěžovatelka svoje vycestování ze země původu, nelze z hlediska jeho intenzity (závažnosti) považovat za dostatečné pro naplnění definice odůvodněného strachu z pronásledování ve smyslu ust. § 12 písm. b) ve spojení s ust. § 2 odst. 7 zákona o azylu.

Ze shora uvedeného vyplývá, že ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu tak poskytuje dostatečnou odpověď na všechny námítky podávané v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

S ohledem na výše uvedené shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost nepřijatelnou, a proto ji podle ust. § 104a s. ř. s. odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ust. § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Stěžovatelce byla pro toto řízení před soudem ustanovena zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (ust. § 35 odst. 8, ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto určil odměnu advokátce částkou 2 x 2100 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava věci a písemné podání soudu týkající se věci samé, a 2 x 300 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s ust. § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů

za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále též „advokátní tarif“), celkem 4800 Kč. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává náhrada nákladů řízení ve výši 4800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2009

JUDr. Radan Malík
předseda senátu